

## Hvem eier luftens renhet og glitteret i vannet?

Den store høvding i Washington har sendt bud om at han ønsker å kjøpe vårt land. Den store høvding forsikrer oss også om sitt vennskap og sin godvilje. Dette er vennlig av ham, ettersom vi vet at han ikke trenger vårt vennskap. Men vi vil tenke over ditt tilbud, ettersom vi vet at hvis vi ikke gjør det, da vil den hvite mann komme med våpen og ta vårt land. Den store høvding i Washington kan stole på det høvding Seathl sier, like sikkert som våre hvite brødre kan stole på årstidens vekslinger. Mine ord er som stjernene – de blekner ikke.

Hvordan kan du kjøpe eller selge himmelen – varmen fra jorden? Tanken er fremmed for oss. Vi eier ikke luftens renhet eller glitteret i vannet. Hvordan kan du da kjøpe det av oss? Vi bestemmer bare i vår tid. Hele denne jord er hellig for mitt folk. Hver eneste skinnende barnål, alle sandstrendene, hvert slør av dis i de mørke skogene, hver eneste lysning og alle de summende insektene er hellige i mitt folks tradisjoner og bevissthet.

Vi vet at den hvite mann ikke forstår vår levemåte. Det ene landområdet er for ham likt det andre. For han er en fremmed som kommer om natten og røver fra landet alt han trenger. Jorden er ikke hans bror, men hans fiende, og når han har pint den ut, drar han videre. Han etterlater seg sin fars grav uten dårlig samvittighet. Han røver jorden fra sine barn. Han tar ikke hensyn. Fedrenes graver og barnas rett blir glemte. Hans grådighet vil utarme jorden og legge ørkener bak seg.

Det er ingen fred å finne i den hvite manns byer. Ikke noe sted der man kan høre løvet sprette om våren eller raslingen i insektvinger. Men, kanskje fordi jeg er en villmann som ikke forstår – er larmen i byene for meg en hån mot øret. Og hva er det for slags liv hvis ikke mennesket kan høre nattravnens stemme eller froskens samtale ved en dam om natten? Indianeren foretrekker vindens milde hvisking over et vannspeil og selve lukten av vinden, rensert av middagsregnet og med en duft av furu. Lufta er dyrebare for den røde mann. For alt levende ånder i den samme lufta – dyrene, trærne, mennesket. Det ser ikke ut til at den hvite mann bryr seg om den lufta han puster i. Lik en døende mann er han ufølsom for stanken.

Hvis jeg bestemmer meg for å akseptere, vil jeg stille en betingelse. Den hvite mann må behandle dyrene som om de var hans brødre. Jeg er en villmann og forstår ikke at noe annet kan være riktig. Jeg har sett tusenvis av bison ligge råtnende på prærien, etterlatt av den hvite mann som skjøt dem fra toget. Jeg er en villmann og forstår ikke hvordan den rykende jernhesten kan være mer verdifull enn bisonen, som vi indianere dreper bare for å oppholde vårt eget liv. Hva er mennesket uten dyrene? Hvis alle dyr var borte, ville mennesket dø av åndelig ensomhet, for alt som skjer med dyr kan også ramme mennesket. Alt henger sammen. Alt som rammer jorden, rammer også jordens sønner.

Å skade jorden er å vise forakt for dens skaper. De hvite vil også forsvinne, kanskje raskere enn andre stammer. Fortsett å forurense din egen seng, og du vil en natt bli kvalt i ditt eget avfall. Når alle bisoner er slaktet og alle villhester temmet, når de hemmelighetsfulle skogene stinker av menneske og når de bugnende bakkene er fulle av skvaldrende kvinner – hvor er da villmarkene? Borte. Hvor er ørnene? Borte. Det som står igjen er å ta farvel med tårnsvalen og jakten, slutten på livet og begynnelsen på kampen for å overleve.

Den hvite manns drømmer er skjult for oss. Og fordi de er skjult, må vi velge vår egen vei. Hvis vi samtykker, er det for å sikre reservatene du har lovet oss. Der kan vi kanskje leve våre siste dager som vi ønsker. Når den siste røde mann er borte og minnet bare er skyggen av en sky som seiler over prærien, vil mitt folks ånd fremdeles leve i disse skogene og strendene, for vi elsker landet som den nyfødte elsker sin mors hjertelag. Hvis vi selger deg vårt land, elsk det som vi har elsket det.

*Dette brevet skrev indianerhøvdingen Seathl fra Duwanishstam i staten Washington til den amerikanske presidenten Franklin Pierce i 1855 etter at det fra regjeringens side var gjort klart at man ønsket å erverve stammens landområder. Økologi er et nytt ord og en ny vitenskap, men økologisk tankegang er ikke skapt av dagens mennesker. Brevet er gjengitt fra "Norsk Natur 1/74 og er oversatt av Ragnar Frislid.*

